

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “доктор” по: област на висше образование 3.0 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научната специалност „Икономика и управление“

Автор на дисертационния труд: **НАДИРЕ ЛОКУ**, докторант в задочна форма на обучение към катедра „Икономика“ при Аграрен университет - Пловдив

Тема на дисертационния труд: „**Оценка на бизнес средата за развитие на аграрния сектор в Република Косово**“

Рецензент: проф. д-р Сретен Миладиноски, Македонски университет Скопие, Социални, стопански и правни науки, определен за член на научното жури със заповед № РД-16-665/01.07.2019 г. от Ректора на АУ-Пловдив.

1. Кратко представяне на кандидата:

Надире Локу е родена на 10.02.1978 г. в гр. Качаник, Република Косово. През 2011 г. завършила висше образование ОКС „Бакалавър“ Университет Прищина, специалност Психология. През 2014 г. придобива магистърска степен от Колеж „Gjilani“ в Република Косово, специалност „Мениджмънт“. През 2014 г. Надире Локу изкарва 3 месечен стаж в Министерството на труда и социалните грижи на Република Косово. От 2015 г. до сега е преподавател в „Европейски колеж на Косово“ св. Густав Майер, Прищина.

2. Актуалност на проблема.

Съвременните стопански организации развиват своята дейност в бизнес среда, характеризираща се с висока степен на неопределеност и турболентност. За да се справи бизнес организацията в условията на такава динамична среда се поставят по-високи изисквания пред управлението на стопанските единици. Това налага да се изследват факторите за успех, като успеха се свързва с това доколко фирмите удачно се приспособяват към бизнес средата.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на дисертационния труд е ясно определена и дава насоката на изследване. Поставените задачи са изпълнени и подкрепят постигането на целта. При осъществяване на задачите са използвани подходящи методи, които докторантът умело използва. В изследването са тествани работни хипотези, които се доказват и определят необходимостта от прилагане на подходяща стратегия и тяхното въздействие върху околната среда, което създава условия за развитие на аграрния и следователно тяхното въздействие върху общите земеделски стопанства. Основният методичен подход, приложен в изследването е абстрактно-логичният. Използват се аналитични методи, синтез, индукция и дедукция. В дисертацията намират приложение също: сравнителен, монографски, анкетен и статистически методи на изследване. Методът на съпоставянето се прилага при теоретичния анализ на литературните източници, както и при търсенето на производствени и институционални аналоги на агро бизнес средата в Косово и страните от региона.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Докторантът е използвал подходящи средства за онагледяване на получените резултати. Получените резултати са представени по убедителен начин и дават възможност на читателя лесно да се ориентира в изследвания проблем.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

В дисертационния труд са използвани достатъчно на брой литературни източници, което дава основание да се определи, че избраната методология на изследване и получените резултати са надеждни. В тази връзка може да се каже, че цялата използвана литература е сигурна, че е в функцията за подобряване на изследванията, за да се получат качествени резултати в самата докторска дисертация. Широката гама от литература е публикувана от последните времена, когато нови постижения могат да се видят както от методологичен аспект, така и от теоретична гледна точка, както и от тяхното използване в тази посока.

6. Приноси на дисертационния труд.

В дисертацията авторът е направил, както научни приноси, така и научно-

приложни. Публиката, която чете тази статия, със сигурност може да използва стратегическия ангажимент на автора по отношение на своя принос както в качеството, така и в количеството. Приносът може да се види и от аналитичния подход, в който авторът дава своите препоръки, от които може много да се използва за определяне на стратегията за развитие в аграрния сектор на Косово.

Косово като новосформирано цяло има много недостатъци при определянето на стратегическите решения в тази област и всеки

неоткрит и приложим принос може да допринесе за специфични за качеството цели на развитие.

Научни приноси

Научните приноси са свързани с разработването на методология за прилагане на изследване на управлението на предложението на инструментариума за организиране на средата, в която работят много фактори, които позволяват или нежелано развитие на всяка област. Особено при провеждането на аграрната политика на всяка страна са много важни елементите на околната среда, които могат да диктуват развитието на аграрния сектор в тази област. Косово със своята специфичност на развитието досега има сериозни проблеми, които не позволяват желаното развитие. В тази посока доктор Надире Локу успешно задълбочава и инициира елементите и факторите, които ще създадат условия за бързо развитие на селското стопанство в Косово.

Научно-приложни приноси

Научно-приложните приноси са установени са рисковете при предлагане на услуги на земеделските стопанства, анализирани са маркетинговите практики при предлагане на застрахователни услуги на земеделските стопанства в Косово, направени са препоръки за подобряване на процеса на обслужване на изследвания пазар.

Актуалността на настоящото изследване се корени в изключителната важност на бизнес средата за просперитета на земеделието и свързаните с него отрасли и невъзможността на Косово да реализира своя потенциал в областта на аграрното производство на настоящия етап от развитието си. Проблемите, които се разглеждат и търсенето на решения в теоретичен, методологичен и практически план правят темата на дисертацията не само актуална, но и необходима.

Основна изследователска теза, около която е изградено настоящото изследване е, че благоприятната бизнес средата и стабилността и

предвидимостта на външната макро среда влияят позитивно върху аграрния сектор и създават предпоставки за бъдещото му развитие.

7. Критични бележки и въпроси.

Република Косово е на важен етап за ориентиране на своята програма за развитие към европейска интеграция във всички области. Тази европейска ориентация на развитие идва естествено след приключване на спешната и стабилизационния период през 1999-2007 г. и периода на изграждане на държавата. По време на стабилизираща фаза фокусът бе върху възстановяването на основната опустошена инфраструктура и нормалните условия на живот. По-късно, в етапа на изграждане на държавата, усилията се насочиха към изграждане на институционалната архитектура на страната. Публичните инвестиции бяха насочени към изграждане на нови държавни институции, развитие на образователна и здравна инфраструктура, както и на друга инфраструктура, необходима за устойчиво развитие.

Независимо от достойнствата му, към дисертационния труд могат да се направят и някои забележки.

1. Кога се чита трудот се уочуваат одредени технични недостатоци кои авторот треба да ги поправи а кои произлегуваат или од преводот или од брзината на доставувањето на материјалите.
2. Останува неодговорено прашањето дали со ваквиот предлог на активности со сигурност може да се очекува и структурен напредок во аграрот на Косово.
3. Авторот треба да одговори и на прашањето дали положителни световни тенденции в търсенето на плодове и зеленчуци, включително регионалния и вътрешния пазар, увеличаване на приема на храна в световен мащаб, което предполага увеличено търсене на храни, растеж на търсенето на сировини от преработватели, продукти с указание за един изход може също да бъде адаптиран към Косово

8. Публикувани статии и цитирания.

По темата на дисертацията са публикувани общо осем научни труда, които са свързани с дисертационното изследване и проблематиката на бизнес средата в Република Косово.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **НАДИРЕ ЛОКУ** образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност „Икономика и управление“

Дата: 29.07.2019

гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:

(С. Николаев)